

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้ง ที่ 1 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอาชีพเป็นกลุ่มสตรีแม่บ้านและกรรมการหมู่บ้าน และมีหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านคอนหนอง หมู่ที่ 16
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการแสดงความคิดเห็น และด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง อยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน คือ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการแสดงออกด้วยการกระทำ
3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกเป็นดังนี้
  - 3.1 จำแนกตามเพศ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 จำแนกตามอาชีพ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้นำหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล ควรปรับปรุงการให้บริการสาธารณะแก่ผู้นำหมู่บ้านด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ถนน รางระบายน้ำ ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ เรื่องกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้นำหมู่บ้านแสดงความคิดเห็น โดยการจัดทำเวทีประชาคมทุกครั้งที่มีการดำเนิน โครงการของเทศบาล เพื่อให้ผู้นำหมู่บ้านมีส่วนร่วมมากที่สุด และควรเพิ่ม โครงการที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า

เทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เขตเลือกตั้งที่ 1 ดำเนินการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่เมื่อพิจารณารายด้านตามตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่า ไม่มีด้านใดอยู่ในระดับมาก แต่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง และอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ด้านการแสดงออกด้วยการกระทำ จึงทำให้ผลการศึกษารังนี้อยู่ในระดับปานกลาง และหากพิจารณา 3 ด้าน ที่อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ด้านการเลือกตั้ง

มีข้อที่อยู่อยู่ระดับปานกลาง 4 ด้าน (ดังตารางที่ 13) ด้านการแสดงความคิดเห็นทุกข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง (ดังตารางที่ 15) ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง มีข้อที่อยู่อยู่ระดับปานกลาง 2 ด้าน (ดังตารางที่ 14) จึงมีผลทำให้การศึกษาครั้งนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัย สอดคล้องกับ สราวุธ ทศช่วย (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสิม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสิม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ พัฒนชัย (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุดและรายด้านอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ไม่สอดคล้องกับ บุญชัย คนใจบุญ (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนระดับท้องถิ่น ในเขตเทศบาล ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตัวแทน การมีส่วนร่วมในตำแหน่งต่างๆ และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 ผู้นำหมู่บ้าน แยกตามเพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

1. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า

เพศชายและเพศหญิง มีความเข้าใจ และความสนใจที่แตกต่างกัน ทำให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ซึ่งเทศบาลจัดขึ้น แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง การแสดงความคิดเห็น การรวมกลุ่มผลประโยชน์ และการแสดงออกด้วยการกระทำ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันผู้บริหารในระดับสูงเป็นเพศหญิงมากขึ้นและได้รับการยอมรับในสังคมมากขึ้น จึงทำให้ความคิดและความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สุชาติพิศ ฉั่วสกุล (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น เฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจทางการเมือง การไปใช้สิทธิ

เลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ฤทัยรัตน์ กาทัง (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากกว่าประชาชนเพศหญิง ไม่สอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ พัฒนชัย (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ และอายุ มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ เพ็ญศรี วุฒิวงศ์ (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลทาบลาตุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า เพศ ไม่เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบลทาบลาตุก ทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบเป็นทางการและรูปแบบไม่เป็นทางการ ไม่สอดคล้องกับ ณัฐรจา ตันนารัตน์ (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ประชาชนโดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 จำแนกตามอาชีพ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรชาติพย์ ฉั่วสกุล (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น เฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มี อาชีพ ต่างกัน จะมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิศักดิ์ พัฒนชัย (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ พบว่าโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ทำให้การรับรู้ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลไม่ทั่วถึง เช่น หมู่ที่ 9 มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าหมู่ที่ 1 เนื่องจากหมู่ที่ 9 มีระยะทางห่างไกลจากเทศบาลมากกว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง ซึ่งหากเปรียบกับหมู่ที่ 1 ซึ่งอยู่ใกล้กับเทศบาลมากกว่า การเดินทางสะดวกกว่า ทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลได้ทั่วถึง จึงทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า

ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริศักดิ์ พัฒนชัย (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเสนอแนะบางประการอันเป็นประโยชน์ต่อเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1.1 เทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 ควรดำเนินกิจกรรมและส่งเสริมการแสดงออกด้วยการกระทำ เช่น การร่วมลงชื่อเข้ากลุ่มในการเสนอโครงการต่างๆ ที่ต้องการให้มีในหมู่บ้าน ร่วมลงชื่อร้องเรียนให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลในด้านต่างๆ และร่วมลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกเทศบาล (ส.ท.) ที่ไม่ควรดำรงตำแหน่งต่อไป

1.2 เทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 ควรดำเนินกิจกรรมและส่งเสริมการรวมกลุ่มผลประโยชน์ เช่น การต่อต้านกลุ่มหรือร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้ผู้นำชุมชนได้มีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะ และให้ผู้นำหมู่บ้านได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาล

1.3 เทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษา เขตเลือกตั้งที่ 1 ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมในกลุ่มการเมือง เช่น ให้ผู้นำหมู่บ้าน ได้แสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นเพื่อนำไปพัฒนา และส่งให้การติดตามการทำงานเพื่อพัฒนาบ้านเมืองของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

การนำผลการศึกษาในครั้งนี้เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์หรือเพื่อเป็นแนวทางในการทำการศึกษาในครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ในการศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตในการศึกษาเฉพาะเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กรณีศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 1 เท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน ด้านการพัฒนาสังคม เช่น ปัญหาสุขภาพจิตในหมู่บ้านหรือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษา มาประยุกต์และวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านว่าจะมีความเข้มแข็งหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอย่างไรและเทศบาลจะต้องกำหนดกลยุทธ์และปรับตัวให้มีความพร้อมมากขึ้นเพียงใด

2.2 ควรมีการศึกษาความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้านในการบริหารงานของเทศบาลอื่นๆ หรือองค์การบริหารที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อนำผลที่ได้ทำการเปรียบเทียบและปรับใช้

ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลขามเรียง และเป็นแนวทางในการหารูปแบบที่เหมาะสมที่จะทำให้ผู้นำหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการกับเทศบาลตำบลขามเรียงมากยิ่งขึ้น